

פרשת בהעלותך

העברת ס"ת ממקום למקום

ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה ה' ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך. (במדבר י, לה)

הבאת ס"ת למי שחבוש בכלא

נפסק בשו"ע (או"ח קלה, יד) שבני אדם החבושין בבית האסורין, אין מביאים אצלם ס"ת אפילו בר"ה ויוה"כ. וכתב הרמ"א בשם האו"ז דדוקא בשעת הקריאה לבד, אבל אם מכינים לו ס"ת יום או יומים קודם מותר. ואם הוא אדם חשוב, בכל ענין שרי.

ועי' בביה"ל שהמקור הוא מירושלמי (יומא פ"ז ה"א) וז"ל בכל אתר את אמר הלוח אצל תורה, והכא את אמר מוליכין את התורה אצלן, [דהיינו מה דאיתא התם שחזן הכנסת נותן הס"ת לראש הכנסת, והראש לסגן, והסגן לכ"ג], אלא ע"י שהם בני אדם גדולים התורה נתעלה בהם. והא תמן מובילין את התורה גבי ריש גלותא, אמר ר' יוסי בר בון תמן ע"י שזרעו של דוד משוקע שם, אינון עבדין ליה כמנהג אבהתהון. ותמה הביה"ל דהירושלמי מיירי כשאפשר לילך למקום שהס"ת מונחת, ולכך זלזול הוא כשמוליכין ס"ת אצלן, משא"כ כשהם אנוסים ורוצים לקיים מצות קריה"ת למה לא נביאה אליהם, מאי זילתא הוא לס"ת כשבני אדם מהדרין אחריה לקרות בה. וכתב הביה"ל שבאמת דכן הוא דעת האור (קריאת שמע סי' ט) דלחולה מותר להביא ס"ת אצלו לקרות בה משום דאנוס הוא, וז"ל דאם לאותם מביאים בעבור כבודם, לזה שאנוס כ"ש שמביאים לביתו. [אבל צ"ע דיעוי"ש שמביא ראיה מהא (ברכות ו, ב) דאמר ליה רב יצחק לרב נחמן מאי טעמא לא אתי מר לבי כנישתא לצלויי, א"ל לא יכילנא, אמר ליה ניכנפיה למר בי עשרה, אמר טריחא לי מילתא, וכתב דש"מ דנכון וכשר הדבר ליראי השם ב"ה כשהוא חולה שיכול לכוין, שיבואו עשרה ויתפללו עמו, ואם הוא אדם חשוב בעירו מביאין לו ספר תורה בביתו שיקראו בו עשרה שמתפללין עמו, משמע שאין היתר בהבאת ס"ת אלא בשביל גדול.] ממשיך הביה"ל ולפ"ז ה"ה בחבושים בבית האסורים דמאי שנא.

אם יש עשרה החבושין

עוד כ' דלדינא אפילו להמרדכי דאוסר אפילו באנוס, אינו מיירי כ"א ביחידים החבושים ורוצים להכניף עשרה שם לקריה"ת בזה אוסר, והטעם דמן הדין י"ל דאין חל על יחיד מצות קריה"ת בזמן שאין יכול לילך לביהמ"ד, אבל כשיש שם עשרה כיון דחל עליהם חובת קריאה, והם אינם יכולים לצאת משם ולילך אחריה, גם המרדכי מודה דצריך להביא להם ס"ת לקרות בה. ומצא בא"ר שגם הוא כתב לחד תירוצא דהמרדכי לא מיירי בשיש שם עשרה.

ועי"ש באליה רבה (ס"ק יז) שאם מת בשבת או יו"ט בבית הנוגע בבית הכנסת, והתפללו הכהנים בעשרה בבית, נוהגים שמכניסים להם ספר תורה מבית הכנסת, ולכאורה הוא נגד הדין. וכתב ללמד עליהם זכות, דכהנים הוויין כמו אדם חשוב. עוד כתב כנ"ל דגם המרדכי מיירי כשיחידים חבושים ואין להם יכולת לבוא לבית הכנסת אלא שרוצין לאסוף מנין, אבל כשרבים אינם יכולין אפשר דמודה.

שמחת תורה

כתוב בשו"ע שאפילו בר"ה ויוהכ"פ אין להביא ס"ת למקום אחר, וכתב המשנ"ב (ס"ק מח) דמה

שהולכין מביהכ"נ מניין אנשים לאיזה בית ונושאים ס"ת עמהם כדי לקרות שם ודאי אינו נכון, דהא אפשר להם לשמוע הקריאה בביהכ"נ. ויש שמלמדין עליהם זכות משום שכל אחד רוצה בעצמו לעלות בתורה בימים האלה, אבל אין זה מספיק לזלזל בס"ת משום זה לטלטלה מביהכ"נ. ובפרט בימים הנוראים שמנהג למכור המצוות ויש בזה הפסד להכנסות של צדקה, אכן אם גם הם מוכרין המצוות ומתרבה עי"ז הכנסה של צדקה מסתברא שאין להחמיר בזה, ומ"מ מה טוב אם יוכלו לקבוע שם מקום לס"ת על איזה זמן קצר.

ויש לדון לפי"ז על מה שנוהגים ברוב המקומות שבשמחת תורה מפזרים לכל מיני מקומות בשביל קריה"ת, וטעם המנהג הוא שכל אחד רוצה לקבל עלייה, ולא רוצים לעכב את הקריאה. אבל לאור הנ"ל אין זה פשוט כלל.

ועי' בספר מור וקציעה שמה שנהגו במדינתנו ביום שמחת תורה שמוציאין כל הס"ת מהיכל, וגם מוליכין מבית הכנסת לבית הכנסת אחר, כדי להקיף עמו, וגם קורין בו, אין זה בכלל האיסור, אבל סתם ולא פירש, וצ"ע א"כ מה ההיתר. ועי' בברכ"י בשם ר"י אבוהב שמותר להביא ספר תורה בבית הכנסת אחר שיהיו שבעה ספרי תורה להקיף בשמחת תורה, דדווקא ביום צרה אסרו בזה, אבל לשמחת התורה ולכבודה, ובשמחת תורה כדי שיהיו ז' ספרי תורה שרי. א"כ י"ל אולי דגם כדי שכולם יקבלו עלייה נחשב לכבוד התורה ושרי, ועוד שזה יום שמחה ולא יום צרה.

אבל בערוך השלחן כתב שלפי מה שנתבאר לא יפה עושים רבים מהמון העם בר"ה ויוהכ"כ ושמחת תורה, שקודם הקריאה נוטלין ס"ת מביהכ"נ לקרא במקום אחר, ואחר הקריאה מחזירין אותה לביהכ"נ, וכוונתם כדי לעלות לתורה בימים המקודשים האלה, אבל יצא שכרם בהפסידם לעבור עבירה בימים המקודשים ולא לחוש לכבוד התורה, ולכן ראוי למחות בהם ולגזור שלא יעשו כן, והשומע תבא עליו ברכת טוב.

קריאה"ת ב"שטיבלאך"

בשו"ת הר צבי (או"ח ח"א סי' עא) נשאל על המנהג שיש מניין שמתפלל במסדרון של ביהכ"נ, ומוציאים ס"ת מביהכ"נ למסדרון, והרי קיי"ל שבני אדם החבושים בבית האסורין אין מביאין אצלם ס"ת, ואפילו כשא"א להם לקרות בביהכ"נ הגדול, לא יהא עדיפא מבנ"א החבושים בבית האסורים, דג"כ אינם יכולים לקרות במקום אחר.

ועי"ש שבזוה"ק (פ' ויחי ופ' אחרי) הובא בספר מור וקציעה, מפורש דאפילו מבי כנישתא לבי כנישתא אחרת אסור. אבל לעומת זאת יש לעיין בהר"ם ריקאנטי (סימן מג) שכתב, דהמוליך ס"ת מכנסת לכנסת צ"ל עשרה בני אדם בהליכתו לכבוד הס"ת, אבל אין איסור בדבר אלא משום כבוד לבד. ואי משום הא אפשר לומר כמו שכתב המשנ"ב (הנ"ל) דדוקא ליחיד לא מביאים, אבל אם יש עשרה חבושין שפיר דמי, ואם אינן יכולין לקרא בביהכ"נ הגדול שפיר יכולין לקרא במסדרון.

אבל עי"ש שבספר מנחת פתים (דף מג) כתב על דברי האליה רבה (הנ"ל) דלא משמע כן במקור הדין בירושלמי. ולכאורה כוונתו, דהרי קושית הירושלמי הוא דאמאי מוליכין ס"ת

לקריאת הפרשה דכה"ג, והרי התם היו הרבה אנשים ועכ"ז מקשה דאין מוליכין הס"ת. ותי' הגרצ"פ עפ"י מש"כ בגבורת ארי (יומא סח, ב), דפרשה שהיה כה"ג קורא ביום הכפורים אינו דומה לקריאת שבת בבית הכנסת, דהתם כולם חייבים בקריאה, אבל קריאת הפרשה דכה"ג ביום הכפורים לא רמיא על כל יחיד אלא על הכה"ג בלבד. ושפיר ניחא קושיית הירושלמי דבשביל יחיד אין לטלטל ס"ת כלל. ולכן פסק שאם המנינים המתפללים במסדרון אי אפשר להם לקרות בבית הכנסת, אפשר להקל עפ"י דברי האליה רבה.

עוד יש לצרף מש"כ בתשובות רמ"ץ (או"ח סי' ט"ז), דכל שהוא תחת גג אחד אין חשש לטלטל הס"ת. עי"ש שהתיר להכניס ס"ת לבית של איש שהכניסה לביתו נגד הכניסה של ביהכ"נ, והכל תחת גג אחד. ובספר פסקי תשובות הביא מספר מטה יהודה (מהר"י עייאש או"ח סי' תקפ"ד אות ג') שמותר להוציא ס"ת מחדר לחדר בחצר אחת ומבית לעליה וכדומה, שהכל ברשות אחת וליכא גנאי לס"ת. ובאשל אברהם (בוטשאטש) מעיד שמנהג העולם לנהוג היתר בזה, ובתחילה גם הוא נהג להתיר, אך לבסוף חזר בו ואינו אומר לא לאיסור ולא להיתר, ומתיר בעת הצורך רק בליווי את הס"ת ע"י עשרה אנשים.

קריה"ת ברחבת הכותל המערבי

עוד הסתפקתי האם יש להתיר מה שעושים ברחבת הכותל המערבי, שכל מנין ומנין בשעת קריה"ת הולך ומביא ס"ת מאחד הארונות הק' למקום המנין, ושם הרי אינו תחת גג אחד.

וראיתי בשו"ת ציץ אליעזר (חלק יא סימן טז) שעורר על זה, וכתב שלא יאות לעשות כזאת, שהתורה תבוא אל מקום המנין המתפלל, אלא המנין המתפלל צריך לבוא אל מקום הספר תורה, כדכתיב: אחרי ד' אלקיכם תלכו (דברים יג), ובדומה למה דאיתא בסוטה (לט, ב) אמר רבי תנחום אמר ריב"ל אין הצבור רשאים לצאת עד שינטל ס"ת ויניח במקומו, ושמואל אמר עד שיצא וכו', אמר רבא בר אהינא אסברה לי "אחרי ד' אלקיכם תלכו". עוד הביא מהירושלמי דבכל אתר את אמר הולכין אחר התורה וכו'.

ובמעשה רב (אות קכ"א) מובא דעת רבינו הגר"א ז"ל דאפילו מחדר לחדר אין מטלטלין ס"ת, וכ"ש לבית אחר. ובנ"ד הטילטול מהאולם אל הרחבה בוודאי לא עדיפא מאל חדר שני באותו בנין, ואדרבא זה נחשב יותר כאל בית אחר, דהרי מוציאים אותה אל החוץ.

ונהי דמשום שמירת ספרי התורה מותר להוציאם ממקום התפלה ולהניחם במקום אחר המשתמר, וכדמתבאר מדברי רש"י בסוטה שם, ובנ"ד ג"כ א"א להניח בתמידות ארונות הקודש עם ספרי התורה ברחבת הכותל, אבל יש לדאוג ולהביא הס"ת לפני התחלת התפלה, ומן המובחר להביאה יחד אם הארה"ק המסודר על גלגלים קטנים, או שבשעת הוצאת הס"ת ילך כל המנין אל מקום המצאה וילוו אותה עד הבימה, ואם באפשרי שיקראו בתורה שם במקום הימצאותה אזי מה טוב.

ומביא מספר עקרי הד"ט (או"ח סי' ל"ד אות י"ג) שבעיר שיש להם ס"ת בביתם, ובימי חג הסוכות מתפללים בתוך הסוכה, ובעת קריאת התורה מביאים ס"ת מביתם לסוכה לקרוא בו, יש גנאי בזה לס"ת שלוקחים אותו ממקומו, אך אפשר לקיים מנהגם אם כל אנשי הסוכה היושבים להתפלל שם יבואו ויעלו הס"ת וילכו אחרי התורה עד הסוכה, דאז אין התורה הולכת

אחריהם. ומסיים דבמקום קדוש כזה יש לחזור להתנהג בהידור, ומכ"ש כשיש חששא בעיקרא דדינא.

הכנסת ס"ת

ישנו מנהג שכשמכניסים ס"ת חדש מוציאים כל שאר ס"ת מארה"ק ובאים לקראת הס"ת החדש

החדש, ויש לדון האם יש בעיא בזה שמוציא ס"ת ממקומו. ובספר ברכי יוסף (קלה, יג) כתב שבאמת אסור להוציא ספר תורה מבית הכנסת לקראת ספר תורה אחר הבא מחדש לבית הכנסת, ומיחו חכמים בדבר, ומהר"י אירגאס כתב דעל דרך הסוד לא נכון לעשות כן. אבל מהר"ר יעקב אבוהב בתשובה כ"י התיר להוציא ספר תורה לקראת אחר. אבל בספר שערי אפרים (ש"ט מו) כתב שאינו מותר אלא עד סוף כותלי ביהכ"נ או העזרה, אבל לא לרחוב.

ס"ת של יחיד

עוד כתב הגרצ"פ שבס"ת של יחיד שמתחילה נכתבה בשביל עצמו ללמוד בה, אפשר שלא אסרו לטלטלו, ובכל מקום שהוא נמצא, שפיר מותר לטלטלה עמו, שלא אסרו אלא בס"ת שהוקדשה מתחלה לשם ביהכ"נ. ורצה להביא ראיה מגמרא יומא (ע, א) דאמרין "ואח"כ כל אחד ואחד מביא ס"ת מביתו וקורא בו כדי להראות חזותו לרבים", אמנם רש"י כתב שם: ומערב יום הכפורים הביאו שם, ואם כי פשוט שרש"י כתב כן משום עירוב והוצאה, אבל עכ"פ אין מכאן ראיה שס"ת של יחיד מותר לטלטל, שהרי יום קודם מותר בכל ס"ת כמבואר ברמ"א. אמנם במאירי שם כתב וז"ל: ואמרו בגמרא שאח"כ כל אחד היה מביא ס"ת מביתו להראות חזותו של ספר לרבים, ר"ל נוי של ספר והדורו, ודבר זה יש מפרשים אותו לדעת האומר שאין עירוב והוצאה ליום הכפורים, ואין צריך בכך שירושלם דלתותיה נעולות בלילה, ושמא היו מערבין את כולו בעירוב אחד, או שמא מבערב היו מביאים אותם לבית הכנסת. הנה לפי התירוצים הראשונים של המאירי היו מביאים את הס"ת ביום הכפורים עצמו, ולמה לא חששו לטלטול הס"ת. וע"כ שלא חששו לטלטול של ס"ת אלא בס"ת שהוקדש מתחלה לשם ביהכ"נ ולקריאה דרבים אין לטלטלו בשביל יחיד, אבל ס"ת של יחיד שמתחלה נכתב בשביל שנלמוד בו בכל מקום שהוא נמצא שפיר מטלטלו עמו.

בית האבל

יש להסתפק האם יאות עבדי מה שמביאים ס"ת לבית אבל. והנה ברמ"א כתוב שאם מכינים לו ס"ת יום או יומים קודם מותר, וכתב המשנ"ב שהאחרונים הסכימו דה"ה אם הכין מקום לס"ת באותו יום שיהא מונח שם יום או יומים דשפיר דמי, ובלבד שיניחה שם במקום שהכין קודם זמן הקריאה ובשעת הקריאה יוציאנה ויקרא בה, ואח"כ יחזירנה לשם, דאז אין מינכר שהבאתה היתה לצורך קריאה בלבד אלא שקבע דירתה בכאן לאותו זמן. ולפי"ז אם הביאו הס"ת בארון יש להתיר, אבל אם מניחים אותו סתם על השלחן לכאורה אין להתיר, אא"כ יחדו לו מקום מסוים, ובשעת קריה"ת מביאים אותו משם.

עוד חשבתי שאולי יש להתיר מצד שיש שם עשרה, והוי כמו היכא שיש עשרה חבושים שמותר להביא להם ס"ת, ה"נ כאן הם צריכים להיות כאן בשביל שיהיה מנין להאבל.

ומצאתי שכ"כ בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ד סימן סא) וז"ל נוהגין בזמננו שבכל בית אבל עושין מנין לכל התפילות בחול, ומביאין ס"ת לשם. אבל מקפידין שיקראו שם שלש קריאות. ויש מקומות שיש לגחש"א, או לביהכ"נ גדול, ארון קדש קטן לס"ת אחת מיוחד לזה. אבל אף כשליכא ארון קדש קטן מיוחד לס"ת קובעין מקום להס"ת באיזה מקום בבית האבל. ועיין במ"ב ובבה"ל דמ"מ ביש עשרה שאין יכולין לילך, כחבושין בבית האסורין, וה"ה לחולה שבאין אצלו עשרה לבקרו, שדעתו שמותר להביא. שא"כ כ"ש לאבל, שאיכא מעלה וזכות להמת שיתפללו שם בעשרה, שיכולין להביא ס"ת. שלכן מדינא להמ"ב רשאין להביא ס"ת, אף כשלא יקראו שם ג"פ. אבל ודאי יש להשתדל לקרות שם ג"פ, שהוא לעשות מנין למנחה בשבת. ואם לא היה אפשר אז, יעשו מנין פעם אחת ביום קריאה אחר האבלות.

אבל ראיתי בספר מור וקציעה (סימן קלה) וז"ל ומכאן שלא יפה עושים מה שנוהגים שהאבל ר"ל מוציא ס"ת מביהכ"נ ומעמידו בביתו בז' ימי אבלות לקרות בו בימי הכניסה, דהני ודאי לא שפיר עבדי. עוד כתב דנפק מנה חורבא אחריתא, שאין נוהגין בו כבוד ומורא כראוי, אחר שמעמידין אותו בבית החורף, מקום שהילדים קטנים עומדים שם, ואי אפשר להזהר בו בכבוד כראוי, לכן צריך לאזור חיל לבטל המנהג הרע הלו, שכל קל שבקלים בונה במה לעצמו עד שכבר הושרש וקשה לפרוש, אך הקולר תלוי במי שיש סיפוק בידו לתקן.

עיי"ש דנתעלמה מהם הלכה ערוכה ביו"ד (סוף סי' שד"מ) שאפילו בבית אב"ד ונשיא שמת אף על פי שהצבור חייבין להתפלל שם לכבודו אין רשאין להביא ס"ת לשם, אלא נכנסין לבית הכנסת לקריאת התורה. ושמע מינה תלת, שמע מינה דהילכתא היא דאין מוציאין ספר תורה לקרות בו דרך עראי, ושמע מינה דלשבעה ימים נמי עראי הוא, ושמע מינה דלא חיישינן אפילו לטרחא דציבורא בכהאי גוונא, וראוי להחמיר בדבר.

ג' קריאות

מורגלא בפומיה דאינשי שאין להתיר הבאת ס"ת אא"כ יקראו בו לפחות ג' קריאות, וכ"כ האגר"מ הנ"ל. אבל כתב בספר הליכות שלמה (תפילה יב, לח) שאין ל"מנהג" הזה שום מקור. וברמ"א מבואר שדי בזה שהכינו מקום יום או ימים, משמע שדי בזה. ובערוך השולחן כתב שהמנהג לדקדק שיקראו בה ג' פעמים דזה מקרי כקביעות ואין בזיון במה שטלטלה מביהכ"נ, אבל בפחות מג' פעמים טלטלה לצורך עראי ויש בזיון, אף אם הביאה מקודם. וכן מבואר הארות משה הנ"ל, שלכתחילה יש להקפיד על ג' קריאות.

אדם חשוב

בהא דהתיר הרמ"א להביא ס"ת בשביל אדם חשוב, כתב המשנ"ב דר"ל גדול בתורה, דאדרבה התורה מתעלית ע"י אנשים גדולים ולא זלזול אצלה. אבל בביה"ל כתב שאע"פ שכן דעת הגר"א בשם תשובת מהר"מ פאדווה, ומקורו מהירושלמי מהא דפריך שם מריש גלותא, אף שהוא בודאי מהחשובים והעשירים, אלמא דדוקא חשוב בתורה בעינן. אבל בתשב"ץ קטן (סימן קפ"ט) כתב בהיפך מזה וז"ל, בירושלמי פרק בא לו כאן את אמרת הלוח אחר תורה וכאן את אמרת מוליכין התורה אצלו, אלא ע"י בני אדם גדולים התורה מתעלה, מכאן ראייה שאין איסור לקרוא לתורה עשיר מכובד לפני ת"ח מפני שע"י אנשים גדולים התורה מתעלה עכ"ל. הרי משמע מדבריו דאנשים גדולים המוזכרים בירושלמי הוא לאו דוקא ת"ח. אבל כתב הביה"ל שלא העתיק אותו במשנ"ב מפני שדבריו קשין, שהרי מסוף דברי הירושלמי

מבואר בהיפוך מזה כנ"ל. אבל הביא שהרמ"א (סימן רפ"ב) העתיק דין דתשב"ץ להלכה וז"ל ואין איסור לקרות ע"ה נכבד, עשיר וגדול הדור לפני ת"ח, כי אין זה בזיון לת"ח רק כבוד לתורה שמתכבדת באנשים גדולים. ואולי שהרמ"א מחלק בין לקרותו לתורה ובין להביא ס"ת אצלו, דלזה בעינן חשוב ביותר, ואף על גב שהתשב"ץ בעצמו הוציא דינו רק מהירושלמי הנ"ל הרמ"א החליט את דינו רק מסברא בעלמא, ונשאר בצ"ע.

הורדת הארון מתחת לקרקע

מה שהבאנו לעיל שאם מביאים הס"ת ביחד עם הארה"ק לבית האבל דשפיר דמי, וכ"כ האגר"מ הנ"ל, אבל לכאורה דבריו סתרי אהדדי. דיעויין בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ב סי' צא) נשאל אודות קהל שרוצים לעשות ע"י אוטומט, להוריד את הבימה ואה"ק עם הס"ת למטה תחת הקרקע בעת שיהיה שם חופה ויבואו עם רב. והשיב שפשוט שהוא בזיון לאה"ק ולהס"ת לסלקם אף למקום אחר השוב בשביל זה, אף אם יתנהגו בהחופה באופן צנוע כראוי לאנשים כשרים, דהא אף לצורך קריה"ת אסור ליקח הס"ת להביאו להאנשים שבבית האסורים, ופשוט שאף עם הארון אסור להביא, וכ"ש שאסור ליקח הארון עם הס"ת ממקומו בשביל שיהיה המקום פנוי לעמוד שם בנ"א הרוצים להיות בשמחת החופה שאין זה לצורך קריאה בהס"ת, ובפרט שבעוה"ר אף על חופות של אנשים כשרים מצוי הרבה הוללות והרבה חופות אינם של אנשים כשרים שנמצא שיסלקו הס"ת בשביל הוללות שהוא בזיון גדול ואסור, וכ"ש שהוא להורידם למטה ועליהם למעלה יעמדו בנ"א המתהוללים. וגם חופה בביהכ"נ אין רוח חכמים נוחה מזה כמבואר בשו"ת חת"ס (ח"א סימן צ"ח) והובא בפ"ת (אה"ע סימן ס"א סק"ח), וא"כ ודאי בזיון הוא לסלק אה"ק והס"ת בשביל דבר שאינו הגון.

לבית חתנים

בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סימן לד) פסק שמותר ליקח ס"ת לבית החתן, וסמך ע"ז שנוהגין בשמחת תורה ליקח ס"ת למקום אחר לקרא, מחמת שרוצין כל אחד לעלות לתורה, ובביהכ"נ הוא טרחא גדולה לצבורא, וגם הכא שרוצים כל קרובי החתן והכלה לעלות לתורה כנהוג, ג"כ רשאין דזה נחשב ג"כ לכבוד התורה שכל אחד רוצה לעלות לתורה ביום שמחה, ובביהכ"נ הוא טרחא גדולה לצבורא. וכתב דיש לפקפק, כי גם ע"ז שבשמחת תורה לוקחין ס"ת למקום אחר אין דעת חכמים נוחה מזה, וא"כ אפשר הבו דלא לוסיף עלה, אבל במ"ב (ס"ק מ"ח) הביא שאף בר"ה ויו"כ כשרוצים הרבה לעלות לתורה ומוכרין המצות שמתרבה עי"ז הכנסה של צדקה אין להחמיר, א"כ גם הכא אין להחמיר.

חתן דומה למלך

עוד סמך על זה ד"חתן דומה למלך", ונחשב ל"אדם חשוב" דשרי לדידיה. אלא דפקפק ע"ז שדעת הגר"א דדוקא לחשוב בתורה מותר, ולכן אין להחשיב חתן לאדם חשוב, ואע"ג שלמלך רשאין אף שאינו גדול בתורה, כדמשמע בפ' אלו נאמרין, דווקא מלך ממש דהא גם לריש גלותא מקשה בירושלמי יומא. אבל לפמש"כ בבה"ל שהתשב"ץ קטן סובר דאף אדם חשוב מצד עשירותו נמי הוא חשוב לענין זה, וכן משמע קצת גם דעת הרמ"א כדהוכיח בבה"ל שם, ולכן אין להחמיר וכ"ש שאין למחות.

אבל בשו"ת מהרש"ם (ח"ו סי' ד) חולק עליו, עי"ש שנשאל על ביהמ"ד שאחד מבני הכהנים קרא את עצמו לתורה בש"ק שקודם החופה, ויש לו אב ואחים וצוה הקורא שיקחו ס"ת מביהמ"ד לבית הסמוך לשם, ויעלו שם כל הכהנים לתורה זאח"ז, וקרא לישראל ראשון במקום כהן. והשיב מהרש"ם דבש"ס וטוש"ע נזכר רק עיר שכולה כהנים, משא"כ לעשות בערמה לכתחלה בודאי לא יפה עשה, ובלא"ה אין לטלטל ס"ת לצורך קריאה מבית לבית זולת אם קובעין מקום יום או יומים קודם כמ"ש ססי' קל"ה.

למה אין "גזירה דרבה" בקריה"ת

[עוד כתב המהרש"ם שם דעל פי זה יישב קו' התוי"ט (פ"א דמגלה) אמאי לא גזרו בקריאת התורה שמא יעבירו ד"א ברה"ר, דכיון דגם לצורך קריאת ס"ת אסור לטלטל הס"ת, והצבור חייבים לבוא למקום הס"ת א"כ ליכא חשש שמא יעבירו. וידועים הם תי' הגר"א שרק בחיוב שהוא על היחיד יש לגזור, משא"כ חיוב קריה"ת שהוא חיוב על הציבור, ורבים מדכרי אהדדי.]

הוצאת ס"ת לקראת מלך

בפתחי תשובה (יו"ד סימן רפב ס"ק א) מביא מתשובה כ"י מהגאון מהר"ר שבתי כ"ץ ז"ל שכתב שאין למחות במה שנוהגים בעת שנוסע המלך מטלילים ס"ת לכבודו, והביא ראיה ממש"כ הרמב"ם הלכות אבל דמפני כבוד מלכים כו'.

ויש להביא סמך לזה מספר החינוך (מצוה שעט) שמדובר על מצות נשיאת הארון בלויים, ומסיק ונוהגת מצוה זו בזמן שישראל על אדמתן, כי אז היו צריכין לשאת ארון ברית ה' מפני מלחמה או כאשר יצוה מלכם, אבל עכשיו בעוונותינו אין לנו מלך ולא ארון לשאת בשום מקום. ומצוה זו מוטלת על שבט לוי ועל שאר ישראל שיסכימו על ידם. **וזו שנהגו בגליות היום להוציא ספר תורה לקראת מלכי האומות אין זה בחיוב מצוה זו כלל, שכל בני ישראל רשאים לישא אותו.** ואם מדרך כבוד התורה יבחרו גם היום שישאוהו מבני לוי, תבוא עליהם ברכה. הרי לן להדיא שהיה המנהג כבר מקדמא דנן, והחינוך אינו מוציא במנהג שום דופי.